

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Vtrùm aliquis poßit pati iniustu[m] volens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

formalis in actu voluntatis sumi debet ex ordine, quem habet ad malitiam obiectivam, quæ cernitur in obiecto voluto: vt offensum est 1. 2. quaest. 18. art. 1.

Secundo modo accipitur *Iniustitia* vt opponitur Iustitiæ particulari; idque vel vt actus, vel vt habitus. Si vt actus, sic nihil est aliud, quàm alieni Iuris violatio; neque differt ab *iniuria*. Sicut enim actu Iustitiæ cuique ius suum tribuitur; ita Iniustitiæ hoc ius violatur: in qua violatione sita est *iniuria* ratio. Si verò accipiatur vt habitus, habitui Iustitiæ oppositus, sic nihil est aliud, quàm prava voluntatis dispositio ex iniustis actibus orta, & ad similes inclinans. Quamquam si Theologicè magis quàm Philosophicè loquamur, *habitualis iniustitia* non tantum consistit in prava dispositione reali; sed etiam morali & imputatiua, quod vt intelligatur,

Iniuria ratio.

Dupliciter fit iniuria.

Notandum, duplici modo fieri alteri iniuriam, *commissione & omissione*; neque minùs omissione reddi hominem iniustum, quàm commissione. Omissio nuda non relinquit in voluntate aliquam dispositionem realem; relinquit tamen hominem iniustum habitualiter, donec restituat, vel satisfaciat. En habitualiter iniustitiam sine reali dispositione voluntatis. Et quamvis raro fiat, vt quis debitum officium omitat absque positiva voluntatis complacentia & assensu; tamen fieri potest, & interdum fortasse fit. Idem in aliis vitiis locum habet, vbi omissione peccatur; remanet enim homo habitualiter vitiosus, absque reali habitu. Idem quoque locum haberet in virtutibus & omnibus vitiis, si ex actu nihil reale relinqueretur: morale enim illud & imputatiuum ex actu relinquitur; sufficeret ad denominandum hominem iustum vel iniustum, temperantem vel intemperantem. Sed de hoc plura 1. 2. quaest. 49. art. 1.

Iniustitia habitualis.

Hinc patet, *Iniustitiam habitualement* generatim non tantum consistere in reali dispositione; sed etiam in morali, seu imputatiua: quatenus complacentia interpretatiua omissionis, per quam illa omissio fuit voluntaria, censetur manere secundum moralem æstimationem, & imputatur vt præfens, donec fiat restitutio.

DUBITATIO II.

Utrum aliquis dicatur iniustus, eo ipso quod faciat aliquid iniustum.

D. Thom. art. 2.

Qui sciens facit.

Respondeo, & Dico Primò, Qui sciens aliquid esse iniustum, sponte illud facit, eo ipso est iniustus. Probat; qui vult liberè id quod nouit esse iniustum, censetur etiam velle ipsam iniustitiam & inæqualitatem annexam, ac proinde merito dicitur iniustus. D. Thomas dicit talem intendere formaliter iniustum; quia intendit id quod scit esse iniustum, & ita intentio fit formaliter iniusta: quamuis ipsam iniustitiam per se non intendat.

Qui ex ignorantia probabili.

Dico Secundò, Qui ignorantia inculcata nescit esse iniustum, vel si scit, non consentit in opus, sed vi externa impulsus facit; non est dicendus iniustus. Ratio est; quia malitia annexa operi;

nullo modo est volita, ac proinde non potest ipsius voluntatem contaminare.

Dico Tertiò, si ignorantia sit culpabilis, vel vis extrinseca, aut passio, qua incitatur, talis sit, vt ei possit resisti; verè erit iniustus, si faciat opus iniustum; licet minùs, quàm si sciens & volens. Ratio est; quia hæc non impediunt quin ille absolute censetur velle & voluntariè facere quod iniustum est, vt ostensum est 1. 2. q. 6. a. 7. & 8.

Notandum tamen, Aristotelem lib. 5. Ethic. cap. 8. vbi hanc questionem tractat, docere, eum qui ex ignorantia vel passione quippiam iniustum designat, non esse dicendum iniustum: quia non operatur iniuste, id est, ex habitu & affectu directè inclinante ad id quod iniustum est, sed solum per accidens & indirectè. Verùm hoc intelligendum est, non tam perfectè dici iniustum, quàm cum qui sciens & sua sponte facit: alioqui talis absolute est iniustus: indirectè enim voluntarium in peccatis, recidit in speciem voluntarij directi: vt constat ex 1. 2. q. 6.

Notandum Secundò, circa Respon. D. Thomæ ad 3. dum quis per ignorantiam inculpata facit opus iniustum, hoc opus non dici formaliter iniustum; quia non procedit à voluntate (qua in moralibus est instar formæ) iniusta. dicitur tamen iniustum materialiter; quia constituit veram inæqualitatem rei ad rem. Idem videtur dicendum de reliquorum vitiorum operibus. qui enim accedit ad non suam per ignorantiam, vt Iacob; vel plus comedit quàm natura postulet, facit opus materialiter intemperatum; (quamuis formaliter, vt subest voluntatis affectus, possit esse temperatum) etsi enim non incongruens sit homini tale dictamen ex errore inculpato habenti; tamen est ei incongruens secundum se & absque illo errore considerato. & ita quamuis ratio intemperati non conueniat illi operi in ordine ad actuale dictamen, conuenit tamen ei in ordine ad naturam rationalem absolute consideratam.

Formaliter iniustum quid.

DUBITATIO III.

Utrum aliquis possit pati iniustum volens.

D. Thom. art. 3.

Respondeo, & Dico Primò, Sicut nemo potest facere iniustum propriè vel iniuriam, nisi volens; ita nemo potest propriè pati iniuriam nisi nolens. ita D. Thomas art. 3. ex Arist. 5. Ethic. cap. 9. & 11.

Prior pars patet; quia iniustum formaliter & iniuria includunt rationem voluntarij. hinc fit vt amens, & brutum non faciat iniuriam, etsi lædat, sufficit autem siue directè, siue interpretatiuè sit voluntarium.

Altera pars probatur, quia nemo potest pati iniuriam, nisi ius eius violetur: non potest autem violari ius alterius, nisi ipso nolente, vel expressè, si sciat; vel implicite, si nesciat; & ita sit affectus, vt, si sciret, expressè nollet. Cuius ratio est; quia si vellet, vel certè posituè permittat se lædi, iam cedit iure suo, illudque abdicat, vel certè in arbitrio lædentis ponit: ac proinde, etsi ipse lædatur, ius tamen ipsius (quò ipsius est) non violatur, sicut si concedam tibi vt vestem meam auferas, pono

17

12

Si consentis, cedit iure, no.

dominium rei meae in tuo arbitrio. unde si auferas, non violas ius meum.

Dixi, *qua ipsius est*; quia etsi non violetur praesens qua ipsius est, potest tamen violari quatenus ad alium pertinet. Seruus enim habet ius ut non spoliatur rebus suis inuitus; & dominus habet ius ut idem non spoliatur etiam volens. Unde qui spoliatur seruum consentientem, etsi non faciat iniuriam seruo, facit tamen iniuriam domino. similiter qui vastat vineam custode consentiente. Idem vituenit quotiescumque alter alteri ita subditus aut connexus est, ut iura eorum inter se connexionem aut dependentiam habeant. Sic qui seipsum interficit, etsi non facit proprie iniuriam sibi, facit tamen iniuriam Reipub. cuius

Facit iniuriam Deo. ipse est pars, & etiam Deo (iuxta D. Thomam) qui solus vitae humanae est dominus. Unde tales peccant contra praecipuum, *Non occides*; & poena homicidij, si fieri posset, plectendi essent: & post mortem in tanti criminis poenam non minore ignominia afficiuntur. De quo vide Iulium Clarum lib. 5. recept. opinion. §. fin. num. 37. Sed de hoc plura infra cap. 9. Dubitat. 6. Pari modo qui alium volentem interficit, non facit quidem illi proprie iniuriam (volendo enim occidi, cedit iure suo, ac proinde interfector non tenetur hereditibus ad vllam restitutionem) facit tamen iniuriam Reipub. & Deo, & peccat contra iustitiam legalem. Unde David puniuit Amalechitem tamquam homicidam, qui se occidisse Saulem volentem dicebat, 2. Reg. 1. Idem dicendum, quando coniunx consentiente coniuge adulterium committit. Non enim facit proprie iniuriam consentienti, sed peccat contra matrimonij legem.

Cessio iuris. Notandum tamen est, non cenferi quempiam cedere iure suo, si aliquo modo inuoluntarie, & renitente affectu consentiat, inductus ab eo qui laesurus est. Sicut enim donatio debet omnino esse libera; ita etiam cessio iuris, quae tollit iniuriam. Unde qui soluit vsuras, non cedit iure suo: quia non cupit ut vsurarius has exigat, nec intendit se vlllo iure priuare, aut donare; sed soluit, quia aliter pecuniam obtinere nequit. Ex his patet intelligentia illius regulae, quae est 27. inter reg. Iuris in 6. *Scienti & consentienti non fit iniuria, neque dolus.*

13 *Sententia quorundam Doctorem.* Aduerte tamen, quosdam Doctores hanc regulam & ea quae dicta sunt, limitare ad ea, in quibus iure nostro cedere possumus; ut in fama, honore, & aliis bonis externis, quorum sumus domini. In his enim scienti & volenti non fieri iniuriam: quia cum haec subsint nostrae dispositioni, hoc ipso, quo volumus his spoliari, iure nostro nos priuamus, & illud in alterius collocamus arbitrio; secus esse in aliis, quorum non sumus domini, sed custodes dumtaxat: ut in vita, & membrorum integritate, in coniuge, in prolibus, & similibus, in quibus iure nostro cedere non possumus. In his enim proprie fieri iniuriam ei, cui ipsa commissa sunt, vel obnoxia, si perimantur, vel laedantur; etsi id ipso volente fiat. Ratio est, Quia cum cessio iuris sit inualida, totum ius permanet in suo vigore: ac proinde si contra illud fiat, peccatur contra iustitiam, & fit verè & proprie iniuria, quamuis consentienti. Unde inferunt, eum qui interficit Titium volentem, facere ei proprie iniuriam, quia Titius non poterat iure illo cedere: similiter cum quis adulterium com-

mittit cum vxore Titij ipso Titio consentiente. Alij dicunt, non fieri in istis proprie iniuriam personae, sed naturae, vel statui.

Verum id quod diximus est magis consentaneum vsitato modo loquendi. nemo enim, qui volens in corpore laesus fuerit ab aliquo, vel coniugem alteri violandam dederit, dicit sibi iniuriam factam, aut de iniuria conqueti poterit. Deinde est ipsa doctrina Aristotelis lib. 5. Eth. cap. 9. vbi ostendit *neminem sponte pati iniuriam; etiam si possit sponte laedi, & damno affici*: quia ad illud requiritur ut inuitus patiatur. Neque id intelligit solum in iis, quae subsunt nostrae dispositioni, ut in fama & diuitiis; sed etiam in aliis, in quibus iure nostro cedere non possumus, ut in vita & membris: quod ex initio capitis constat; vbi ex Euripide adducit exemplum eius, qui matrem volentem & rogantem interfecit. Confirm. nam idcirco nemo sibi ipsi iniuriam facere, aut à se iniuriam accipere potest; quia non potest à se inuitus pati: non enim fieri potest, ut quis sibi damnum velit inferre, & simul nolit illud à se pati. Idem docet D. Thomas art. 3. q. 59. Confirmatur secundo, Quia qui violat filiam consentiente parente, non facit parenti iniuriam; & qui furatur à pupillo consentiente tutore, non facit tutori iniuriam: & tamen isti iure suo cedere non possunt. ergo ad formalem iniuriam non sufficit, quod quis iure suo non possit cedere.

Nec obstat, quod quis in illis iure suo cedere non possit, ac proinde ius illud, quod habet ut in illis non laedatur, permaneat: quia non permanet sub ratione formalis iuris iustitiae, sed solum materialiter; cum ipse noliteo vti, eoque, quantum in se est, cedat. Unde non cenferur iniuria in illum nisi materialiter: sicut enim potest esse iniuria materialis ex parte irrogantis, ita etiam ex parte eius cui irrogatur.

Dico Secundo, fieri potest, ut quis ex parte sua iniuriam inferat, & tamen alter proprie iniuriam non patiat: & è contrario fieri potest, ut quis iniuriam vel potius iniustum patiat, & alter proprie iniuriam non inferat. ita D. Thomas ad 3. ex Aristotele supra. Prioris exemplum est; si detrahas famam alterius, ut illi noccas, & ille cedat iure suo, optans haberi infamis propter Christum. posterioris est; si per ignorantiam vendas alteri rem vitiosam, quam ille putet esse probam.

Dices, Ergo Christus & Sancti proprie non sunt passi iniuriam; cum libenter passi sint, & pati desiderauerint.

Resp. Nego consequ. quia ut quis dicatur non pati iniuriam, non satis est quod ob aliquam causam libenter patiat, seu quod gaudeat illo malo; sed oportet ut etiam cupiat illud sibi à tali irrogari, cedendo, quantum in se est, iure suo: alioquin retinet actionem iniuriarum in illum; & ille tenetur ad restitutionem, vel satisfactionem. Christus autem & Sancti non cupiebant sibi ab impiis illa mala irrogari, nec illis ad hoc vllum ius vel auctoritatem tribuebant; sed solum permissiue se habebant non repugnando, & se non subtrahendo illorum potestati; ut sic eorum malitia ad maius bonum vterentur. Unde retinet actionem iniuriarum in illos coram tribunali diuino; ut patet Sapientia 5. *Stabant iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt.*